

Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems. 2021. Вип. 4. С. 101-106. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/1074>

8. Соловей В., Глуханюк В., Шимкова І. Інноваційна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами STEAM-проектування. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету.* 2020. Вип. 2. Ч. 1. С. 143-152. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2020.212119>

9. Цвілик С.Д., Шимкова І.В., Марущак О.В. Створення хмаро орієнтованого навчального середовища з виконання STEAM-проектів майбутніми вчителями технологій. *Проблеми та інновації в мистецькій, технологічній та професійній освіті.* Вінниця, 2025. Вип. 5. С. 88-94. DOI: <https://doi.org/10.31652/3041-1017-PIATE-2025.5.19>

10. Шимкова І.В., Нікітіна І.І., Никитюк Д.В. Формування ключових компетентностей учнів старшої школи засобами STEAM-проектів на уроках технологій. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених:* зб. наук. праць / С.Д. Цвілик (голова) [та ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2025. Вип. 4. С. 121-124.

11. Шимкова І.В., Нікітіна І.І., Рахманов А.А. Використання цифрових технологій та 3D-моделювання у навчанні деревообробки як елемент STEAM-освіти. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми:* зб. наук. праць / О.В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2024. Вип. 7. С. 217-220.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.35>

Корницька Л.А.
м. Хмельницький, Україна
lorakrona@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ХУДОЖНІЙ ТЕКСТИЛЬ» ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Анотація. *Тези висвітлюють процес курсового проектування під час якого формуються фахові компетентності здобувачів першого (бакалаврського) рівня мистецької освіти спеціалізації «художній текстиль». Подається структура та послідовність виконання курсової роботи. Показана процедура композиційного пошуку: побудови композиції, мотивів, орнаментики та техніки втілення у художній текстильний виріб.*

Ключові слова: *художній текстиль, композиція, курсова робота, прийоми декорування, текстильний виріб.*

Abstract. *The theses highlight the process of course design, during which professional competencies of applicants for the first (bachelor's) level of art education in the specialization "artistic textiles" are formed. The structure and sequence of coursework are presented. The procedure for compositional search is shown:*

construction of composition, motifs, ornamentation and techniques of embodiment in an artistic textile product.

Keywords: *artistic textiles, composition, term paper, decoration techniques, textile product.*

Художній текстиль – один із наймасовіших видів традиційного декоративно-ужиткового та сучасного промислового мистецтва. Художнє декорування тканин відоме з найдавніших часів – з часів коли виникло саме мистецтво виготовлення тканин. Декорування тканин – це естетична потреба людини в красі, що забезпечує емоційну складову в атмосфері щоденного побуту.

У програму підготовки фахівця декоративного мистецтва спеціалізації «художній текстиль» входить вивчення та подальше застосування багатих традицій українського декоративно-ужиткового народного мистецтва вже у своїх творах в художньому декоруванні тканин (вишивка, ткацтво, набивання, розпис, аплікація тощо).

Завдання на курсове проектування з композиції художніх виробів передбачає творчу інтерпретацію та використання традиційних як мотивів, так і технік під час вирішення цих завдань у створенні власних творів. Вивчення зразків народного ткацтва, вишивки, набивання, тобто різних видів декорування тканин, а також їх композицій, ритміки елементів орнаментів, колористичного рішення та технологічних прийомів, дає можливість провести паралелі у спільності характерних рис мотивів у різних техніках виконання орнаментальних композицій в традиційному декоруванні тканин.

Під час виконання курсової роботи здобувачі першого (бакалаврського) рівня мистецької освіти спеціалізації «художній текстиль» набувають фахових компетентностей бачити і використовувати народні традиції декорування під час створення власних композицій вже сучасних текстильних творів, зберігаючи автентичність, національні особливості орнаментики чи традиційні техніки. На початку семестру студенти отримують завдання наприклад, на створення проекту сувенірної хустини.

У ході виконання завдання курсової роботи студенти вивчають традиції оформлення українських хусток кінця XIX початку XX століття: композиційне розташування елементів на площині хустини, орнаменту, колористику, характер мотивів тощо.

Робота над курсовою роботою закріплює теоретичні знання з історії орнаменту, правила організації та створення різних типів орнаментальних композицій, визначення стилістики мотивів орнаментів, що дає можливість у створенні власного проекту художнього текстильного виробу.

Формування фахових компетентностей відбувається під час виконання курсової роботи й передбачає певну послідовність виконання певних завдань, а саме:

- дослідження структури та композиції орнаментів тканин та хусток, включаючи їх замальовки, фото або ілюстрації (накопичення емпіричного матеріалу);
- робота над композицією – ескізування (пошук композиційних рішень) для виконання практичної частини курсової роботи;
- виконання створеної композиції в натуральну величину (рисунок);
- виконання проекту в кольорі.

Під час дослідження прийомів декорування (вишивки, набивання (друк), розпису тощо) текстильних народних виробів здобувач має трансформувати

обраний мотив в композицію власного виробу з урахуванням пластичних якостей тканини, її структури, фактури, щільності і в залежності від цього обрати тип побудови композиції – статичну чи динамічну, симетричну чи асиметричну, а також техніку виконання. Також потрібно зазначити, що окрім раппортних композицій в асортименті текстильних виробів можуть мати місце й такі, що не мають раппортної побудови.

Якщо обирається композиція, зокрема для декорування хустки, за класичними схемами або більш вільного трактування з динамічною побудовою, то маємо зважати на якісний склад тканини та її щільність (шовкові, вовняні, бавовняні), щоб визначитись зі способом технологічного оздоблення текстильного виробу на основі використання мотивів народної орнаментики (чи вишивки, чи друку, чи розпису тощо).

Слід зауважити, що композиційні схеми українських хусток, їх мотиви, традиційні прийоми декорування та колористичне вирішення були сталими на протязі довгого часу, однак сучасні художники можуть інтерпретувати традиції згідно власного задуму і поставленого завдання не втрачаючи при цьому народної автентики за рахунок мотивів, символів чи техніки виконання.

Завдання здобувача полягає у тому, щоби знайти лаконічне та оригінальне рішення в умовах вузьких меж тематики, пов'язати композиційне рішення з матеріалом та подальшою технологією для його втілення.

Мотиви, які обираються для трансформації у сучасний виріб мають бути орнаментально впізнаваними, легко читатися, композиція має бути виконана в єдиній стилістиці, пластика тканини має відповідати ритмічному та пластичному строю рисунка та узгоджуватися з ним масштабно. Для цього необхідно володіти художньо-естетичним смаком, відчуттям міри, розумінням можливого практичного використання виконаного виробу з цим зображенням.

Також потрібно розуміти, що будь-яке орнаментальне зображення в утилітарній речі має викликати позитивні емоції: відчуття радості, задоволення, гордості тощо. Тобто характер зображення – композиції (у нашому випадку) хустини, має бути виправданим темою, нести певне змістове навантаження.

Роботу над окремою текстильною композицією слід починати з монокомпозиції, графічно, без уведення кольорових плям. Виразними засобами та умовами рішення монокомпозиції вважається:

- членування форми;
- ритмічна організація елементів композиції на площині;
- визначення композиційного центру чи точки розвитку композиції.

Усі елементи композиції мають створювати стійку візуальну рівновагу, статичну чи динамічну. Акценти здійснюються за рахунок товщини ліній або ж уведенням у графіку монокомпозиції кольору, а також зміною щільності окремих орнаментальних деталей, наприклад не заливка деталі прямою, а пророблення її різної щільності ліній (штрихів) чи крапок.

Тематика композиції хустини, її розмір, призначення, вибір тканини і техніки виконання – це те коло питань, з якими стикається студент при вирішенні завдання курсової роботи.

Як вже зазначалося вище, що традиційно хустка зберігає класичний тип композиції, в основі якої зазвичай лежить принцип симетричної побудови. В сучасній композиційній схемі часто має місце вільне, часто асиметричне

трактування; також можливе акцентування кутів хустки чи центральної її частини; а також можна змістити композиційний центр чи вирішити по різному кути тощо. Єдиною сталою умовою в композиції хустки є правильний квадрат площини, в якому розгортається його декорування. Тому, мотиви та елементи композиції також мають бути підпорядковані логіці форми квадрату.

Після виконання графічної частини роботи визначається колористика, вводяться кольори згідно правилам гармонізації кольорових сполучень у поєднанні плям та ліній, що підсилює емоційну характеристику конкретного художнього образу з конкретної теми.

Далі здійснюється затвердження чистового проєкту за обраною тематикою. Критеріями оцінки виконаного проєкту є виразність композиції, акуратність виконання та культура подачі.

Отже, виконання завдань курсової роботи потребує як дослідницько-аналітичних умінь, так і умінь із зібраного емпіричного матеріалу створити новий сучасний текстильний виріб, композиція якого базується на ретельному вивченні народних традицій, що й формує необхідні фахові компетентності у здобувачів першого (бакалаврського) рівня мистецької освіти спеціалізації «художній текстиль».

Список використаних джерел:

1. Супрун Н. П. Художнє оформлення текстильних матеріалів: навч. посібник / Н. П. Супрун, М. В. Колосніченко, О. К. Суворова. К.: КНУТД, 2012. 135 с.
2. Художнє проектування виробів: курс лекцій для студентів спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» денної форми навчання/ уклад. В.В. Панасюк. Луцьк: ТК Луцького НТУ, 2017. 153 с.
3. Яремків М. Композиція: Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 112 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.36>

Нагайчук О.В., Ватралуєк В.Я.
м. Умань, Україна
nagaychuk.ov@gmail.com

СТИМУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті обґрунтовано проблему стимулювання інтелектуальної активності здобувачів освіти старшого підліткового віку (7-9 класи) в процесі вивчення освітньої галузі «Технології». Проаналізовано сутність та структуру інтелектуальної активності як цілісної якості особистості. Розкрито дидактичний потенціал проєктно-технологічної діяльності, евристичних методів (метод фокальних об'єктів, морфологічний аналіз, елементи ТРВЗ) та STEM-підходу для активізації пізнавальної самостійності школярів. Визначено комплекс дидактичних умов ефективного інтелектуального розвитку на уроках технологій. Наведено результати педагогічного експерименту, які підтверджують ефективність розробленої методики.

Ключові слова: інтелектуальна активність, уроки технологій, проєктно-технологічна діяльність, евристичні методи, дидактичні умови, творчий проєкт.